

— เบื้องหลังทุกเที่ยวบินที่ปลอดภัย คือระบบที่ทำงานตลอด 24 ชั่วโมง —

ระบบบริหาร ความปลอดภัยการบิน

— เข้าใจ Aviation Safety Management System (SMS) อย่างง่าย —

SAFETY CULTURE

วัฒนธรรมความปลอดภัย
เริ่มต้นที่ทุกคน

SAFETY ASSURANCE

ตรวจสอบ ประเมินผล
อย่างต่อเนื่อง

REPORTING

รายงานเหตุการณ์
เพื่อเรียนรู้และพัฒนา

JUST CULTURE

วัฒนธรรมยุติธรรม
กล้าแจ้งเหตุ ไม่ถูกตำหนิ

RISK MANAGEMENT

บริหารความเสี่ยง
อย่างเป็นระบบ

CONTINUOUS IMPROVEMENT

พัฒนาไม่หยุด
เพื่อความปลอดภัยที่ยั่งยืน

“
ทำไมการบินจึงเป็น
การเดินทางที่ปลอดภัยที่สุด
รูปแบบหนึ่งของโลก?
”

Capt. Sapon
Aviation Explained

ประสบการณ์กว่า 25 ปี ในวงการการบิน
ทั้งในห้วงนิกบิน และงานด้านความปลอดภัย

 YouTube
@insightflying

เข้าใจง่าย

ใช้ได้จริง

สำหรับทุกคน

มาตรฐานสากล

— SAFETY IS NOT JUST A SYSTEM, IT'S OUR COMMITMENT TO LIFE. —

ระบบบริหารความ ปลอดภัยการบิน

By Capt.Sopon Phikanesuan

© Sopon Phikanesuan

หนังสือเล่มนี้เป็นหนึ่งในซีรีส์หนังสือการบินที่เขียนโดย กัปตันโสภณ
พิฆเนศวร ภาพและข้อความภายในหนังสือ ห้ามทำซ้ำ คัดลอก เผย
แพร่ โดยมีได้อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

Sopon Phikanesuan

Bangkok, Thailand

www.insightflying.com

www.youtube.com/@insightflying

Aviation Safety Management System

ระบบบริหารความปลอดภัยทางการบิน

โดย

กัปตันโสภณ พิฆเนศวร

“เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้อ้างอิงจากประสบการณ์จริง มุมมองส่วนบุคคล และการตีความของผู้เขียน ไม่ได้มีเจตนาใช้แทนกฎระเบียบ มาตรฐาน หรือข้อกำหนดด้านความปลอดภัยขององค์กรหรือหน่วยงานกำกับดูแลใด ๆ ผู้อ่านควรใช้
วิจารณญาณและอ้างอิงข้อมูลจากแหล่งทางการเมื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงาน หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เท่านั้น ไม่ใช่เอกสารวิชาการหรือคู่มือปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ”

คำนำ

อุตสาหกรรมการบินเป็นระบบที่มีความซับซ้อนและเปราะบางต่อข้อผิดพลาด แม้เพียงเล็กน้อย การบริหารจัดการความปลอดภัยจึงไม่อาจพึ่งพาประสบการณ์ส่วนบุคคลหรือความรู้สึกเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป Safety Management System (SMS) จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะกรอบการจัดการความปลอดภัยเชิงระบบ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของ ICAO Annex 19 - Safety Management (Edition 1, 2013) และแนวทางของ ICAO Doc 9859 - Safety Management Manual (SMM)

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจทั้ง ทฤษฎี แนวคิดเชิงระบบ และแนวทางปฏิบัติสากลของ SMS ครอบคลุม 4 Pillars หลัก ได้แก่:

Safety Policy & Objectives (นโยบายและวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัย)

Safety Risk Management (การบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัย)

Safety Assurance (การประกันความปลอดภัย)

Safety Promotion (การส่งเสริมความปลอดภัยและ
วัฒนธรรมองค์กร)

เนื้อหาในเล่มผสาน ทฤษฎีวิชาการ กรอบแนวปฏิบัติ และ
กรณีศึกษาจริงจากผู้ให้บริการด้านการบิน ทั้งในระดับผู้ให้
บริการ (Air Operator) และหน่วยงานกำกับดูแลรัฐ (State
Safety Programme - SSP) พร้อมวิเคราะห์ผลกระทบของการ
ตัดสินใจ การบริหารความเสี่ยง และการสร้างวัฒนธรรมความ
ปลอดภัย (Safety Culture) ซึ่งรวมถึง Just Culture,
Reporting Culture, Learning Culture และ Informed
Culture เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้
กับบริบทขององค์กรตนเองได้อย่างเป็นระบบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำความเข้าใจระบบการจัดการ
ความปลอดภัย หรือ SMS ในมิติ ของ Academic และ
Technical ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถ:

- ระบุและวิเคราะห์ Hazard และ Safety Risk อย่าง
เป็นระบบ

- พัฒนาระบบการ Safety Assurance เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของมาตรการความปลอดภัย
- ส่งเสริม วัฒนธรรมความปลอดภัย และการเรียนรู้ขององค์กร
- ประสานงานกับหน่วยงานกำกับดูแลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเชิงกลยุทธ์

หนังสือเล่มนี้จึงไม่เพียงแต่เป็น คู่มือสำหรับทำความเข้าใจระบบการจัดการความปลอดภัยเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานสำหรับนักบิน พนักงานอำนวยความสะดวก ผู้บริหารด้านความปลอดภัย และพนักงานสายการบิน แต่ยังเป็นหลักพื้นฐานให้กับนักบริหารและผู้สนใจด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยสามารถประยุกต์ใช้ในทุกธุรกิจไม่จำกัดแต่เฉพาะในแวดวงการบิน

ผมหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยสร้างความเข้าใจเชิงลึกและเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา องค์กรการบินที่ปลอดภัย ยั่งยืน และมีมาตรฐานสากล

Captain Sopon Phikanesuan

“เพื่อที่จะทำให้ SMS เข้าใจได้ง่ายขึ้น
เห็นภาพชัดขึ้น และเข้าถึงได้

แม้คุณจะได้ไม่ได้ทำงานด้านความปลอดภัยก็ตาม”

สารบัญ

คำนำ.....7

สารบัญ.....13

ระบบบริหารความปลอดภัยการบิน26

ใครบ้างต้องเรียนรู้ SMS.....27

การบังคับใช้ SMS29

Chapter 1 ความเป็นมาของ Aviation SMS32

ยุคแรกเริ่มของการบริหารความปลอดภัย45

ยุคของ HUMAN FACTORS & CRM (1970S-1990S)54

ยุคของ MODERN SAFETY & SWISS CHEESE MODEL (1990S).
66

ยุคปฏิรูปความปลอดภัย สู่ SSP และ SMS.....78

ยุค “FRAGMENTED SMS”97

การจัดตั้ง ICAO HIGH-LEVEL SAFETY CONFERENCE (HLSC
2010).....106

การเกิดขึ้นของ ANNEX 19 - SAFETY MANAGEMENT111

**Chapter 2 SMS ระบบการจัดการด้านความปลอดภัย
(Safety Management System - SMS).....118**

นโยบายและวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัย SAFETY POLICY AND OBJECTIVES.....127

ความหมายและความสำคัญ127

องค์ประกอบหลักของ SAFETY POLICY & OBJECTIVES PILLAR. 128

APPOINTMENT OF KEY SAFETY PERSONNEL - การแต่งตั้งบุคลากรด้านความปลอดภัย130

COORDINATION OF EMERGENCY RESPONSE PLANNING - การประสานงานแผนตอบสนองเหตุฉุกเฉิน131

SMS DOCUMENTATION - การจัดทำเอกสารระบบ SMS132

การกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย (SAFETY POLICY) ...132

การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัย (SAFETY OBJECTIVES)134

การบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัย (SAFETY RISK MANAGEMENT - SRM)138

ความหมายและความสำคัญของ SRM138

องค์ประกอบหลักของ SRM139

HAZARD IDENTIFICATION – การระบุอันตราย.....139

SAFETY RISK ASSESSMENT AND MITIGATION – การประเมินและลดความเสี่ยง141

การควบคุมและลดความเสี่ยง (RISK MITIGATION / CONTROL).. 145

เครื่องมือและเทคนิคในการทำ SRM	146
ตัวอย่างเชิงปฏิบัติในอุตสาหกรรมการบิน	147
การประกันความปลอดภัย (SAFETY ASSURANCE - SA)	150
ความหมายและวัตถุประสงค์	150
องค์ประกอบหลักของ SAFETY ASSURANCE	151
SAFETY PERFORMANCE MONITORING AND MEASUREMENT	151
THE MANAGEMENT OF CHANGE	153
CONTINUOUS IMPROVEMENT OF THE SMS	154
การตรวจสอบและวิเคราะห์ความปลอดภัย.....	155
(SAFETY PERFORMANCE MONITORING & MEASUREMENT).....	155
การตรวจสอบความเสี่ยง (SAFETY RISK ASSURANCE)	156
การตรวจสอบและประเมินระบบ (INTERNAL AUDITS / EVALUATIONS).....	157
การจัดการการเปลี่ยนแปลง (CHANGE MANAGEMENT)	157
ประโยชน์ของ SAFETY ASSURANCE	158
การส่งเสริมความปลอดภัย (SAFETY PROMOTION - SP).....	160
ความหมายและวัตถุประสงค์	160
องค์ประกอบสำคัญของ SAFETY PROMOTION	161
TRAINING AND EDUCATION - การฝึกอบรมและการศึกษา....	161

SAFETY COMMUNICATION - การสื่อสารด้านความปลอดภัย	162
แนวทางปฏิบัติ	164
สรุปแนวทางปฏิบัติสำหรับองค์กร.....	166
บทสรุป SMS 4 COMPONENTS 12 ELEMENTS	169
PILLAR 1: SAFETY POLICY & OBJECTIVES นโยบายและ วัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัย	169
1.1 MANAGEMENT COMMITMENT	169
1.2 SAFETY ACCOUNTABILITY & RESPONSIBILITIES	170
1.3 APPOINTMENT OF KEY SAFETY PERSONNEL	170
1.4 COORDINATION OF EMERGENCY RESPONSE PLANNING (ERP)	171
1.5 SMS DOCUMENTATION	171
PILLAR 2: SAFETY RISK MANAGEMENT (SRM) การบริหาร ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย	171
2.1 HAZARD IDENTIFICATION	171
2.2 SAFETY RISK ASSESSMENT & MITIGATION	172
PILLAR 3: SAFETY ASSURANCE (SA) การประกันความ ปลอดภัย	172
3.2 MANAGEMENT OF CHANGE	173
3.3 CONTINUOUS IMPROVEMENT OF SMS.....	173

PILLAR 4: SAFETY PROMOTION (SP) การส่งเสริมความปลอดภัย173

4.1 TRAINING & EDUCATION173

4.2 SAFETY COMMUNICATION174

Chapter 3 วัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture).....176

ปัจจัยที่ส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัย178

องค์ประกอบของวัฒนธรรมความปลอดภัย181

1. REPORTING CULTURE.....181

2. JUST CULTURE182

3. LEARNING CULTURE183

4. INFORMED CULTURE.....183

5. FLEXIBLE / RESILIENT CULTURE.....184

REPORTING CULTURE (วัฒนธรรมการรายงานเหตุการณ์ความปลอดภัย)185

องค์ประกอบของ REPORTING CULTURE ที่เข้มแข็ง186

ตัวอย่าง REPORTING CULTURE ในสายการบิน188

อุปสรรคและข้อควรระวัง.....189

JUST CULTURE วัฒนธรรมหลักในการส่งเสริมความปลอดภัยทางการบิน191

ความหมายของ JUST CULTURE.....191

หลักการสำคัญของ JUST CULTURE	194
การนำ JUST CULTURE มาปรับใช้ในองค์กร	196
กำหนดนโยบายอย่างชัดเจน	198
ฝึกอบรมและสร้างความเข้าใจ	198
ใช้เครื่องมือ SAFETY REPORTING และ SMS	198
ประเมินและปรับปรุง	199
LEARNING CULTURE (วัฒนธรรมการเรียนรู้)	201
องค์ประกอบของ LEARNING CULTURE	202
ตัวอย่าง LEARNING CULTURE ในสายการบิน	203
อุปสรรคของการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้.....	204
บทสรุป.....	205
INFORMED CULTURE (วัฒนธรรมการรับรู้ข้อมูล).....	206
ความสำคัญของ INFORMED CULTURE	207
องค์ประกอบของ INFORMED CULTURE	208
ตัวอย่าง INFORMED CULTURE ในสายการบิน	209
อุปสรรคและข้อควรระวัง	209
บทสรุป	210
FLEXIBLE / RESILIENCE CULTURE วัฒนธรรมความยืดหยุ่น และความสามารถฟื้นตัวต่อความเสี่ยง	211
ความสำคัญของ FLEXIBLE / RESILIENCE CULTURE.....	212

องค์ประกอบของ FLEXIBLE / RESILIENCE CULTURE213

ตัวอย่าง FLEXIBLE / RESILIENCE CULTURE ในสายการบิน 214

อุปสรรคและข้อควรระวัง215

บทสรุป.....215

ระดับความเติบโตของวัฒนธรรมความปลอดภัยในองค์กร SAFETY CULTURE MATURITY216

ความสำคัญของ SAFETY CULTURE MATURITY ในอุตสาหกรรม การบิน217

ระดับของ SAFETY CULTURE MATURITY ในบริบทการบิน....218

ระดับที่ 1: PATHOLOGICAL CULTURE – “ใครสนใจเรื่องความปลอดภัยกัน?”218

ระดับที่ 2: REACTIVE CULTURE – “เกิดเหตุแล้วค่อยทำ”219

ระดับที่ 3: CALCULATIVE CULTURE – “ทำตามระบบ ทำตาม KPI”220

ระดับที่ 4: PROACTIVE CULTURE – “ทำก่อนเกิด ทำเพราะ เข้าใจ”221

ระดับที่ 5: GENERATIVE CULTURE – “ความปลอดภัยคือสิ่งที่เรา เป็น”222

ปัจจัยที่บ่งชี้ระดับความสุกงอม (INDICATORS OF MATURITY) 223

ความท้าทายในการรักษา SAFETY CULTURE MATURITY ระดับ สูง226

อุปสรรคในการพัฒนาระบบการจัดการความปลอดภัย	228
อุปสรรคเชิงโครงสร้างที่ซ่อนอยู่ (STRUCTURAL BARRIERS) ..	233
อุปสรรคจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน (MISCONCEPTIONS ABOUT SMS)	234
อุปสรรคจากความซับซ้อนของระบบการบิน (COMPLEXITY AND EMERGENT RISKS)	235
อุปสรรคจาก HUMAN FACTORS ที่ซ่อนอยู่ (LATENT HUMAN FACTORS)	236
อุปสรรคจากความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกัน (COMPETING PRIORITIES)	236
อุปสรรคด้านการวิเคราะห์ข้อมูลที่ยังไม่ “สุกงอม” (IMMATURE DATA ANALYTICS)	237
อุปสรรคจากความเร็วของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี (TECHNOLOGICAL DISRUPTION)	238
อุปสรรคจากความเป็น GLOBAL INDUSTRY แต่มีข้อจำกัด LOCAL REGULATION (GLOBAL VS LOCAL MISALIGNMENT)	238
อุปสรรคจากการขาดการเรียนรู้ร่วมกัน (LACK OF SAFETY LEARNING CULTURE)	239

Chapter 4 SMS Tools / Methods / Techniques.... 241

PILLAR 1 – SAFETY POLICY & OBJECTIVES (นโยบายและ วัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัย)	242
--	-----

PILLAR 2 – SAFETY RISK MANAGEMENT (การบริหารความเสี่ยง)243

PILLAR 3 – SAFETY ASSURANCE (การประกันความปลอดภัย) ..
245

PILLAR 4 – SAFETY PROMOTION (การส่งเสริมความปลอดภัย)
247

Chapter 5 SMS สำหรับแต่ละหน้าที่.....250

SMS สำหรับนักบิน250

ทำไมนักบินต้องเข้าใจ SMS?251

บทบาทของนักบินใน 4 PILLARS ของ SMS.....253

ทักษะหลักของนักบินในยุค SMS255

สรุป: SMS ทำให้นักบิน “เป็นส่วนหนึ่งของระบบความปลอดภัย
อย่างแท้จริง”256

SMS สำหรับพนักงานอำนวยความสะดวก258

ทำไมพนักงานอำนวยความสะดวกต้องเข้าใจ SMS?259

บทบาทของพนักงานอำนวยความสะดวกใน 4 PILLARS ของ SMS261

ทักษะที่พนักงานอำนวยความสะดวกต้องมีในยุค SMS265

สรุป: พนักงานอำนวยความสะดวกคือ “SAFETY PARTNER” ที่ทำให้
ระบบ SMS มีชีวิตจริง266

SMS สำหรับพนักงานซ่อมบำรุงอากาศยาน.....268

ทำไมพนักงานซ่อมบำรุงต้องเข้าใจ SMS?.....269

บทบาทของพนักงานซ่อมบำรุงใน 4 PILLARS ของ SMS.....	270
ทักษะสำคัญของพนักงานซ่อมบำรุงในยุค SMS.....	273
สรุป: พนักงานซ่อมบำรุงคือเสาหลักของ SMS.....	274
SMS สำหรับพนักงานภาคพื้น	276
ทำไมพนักงานภาคพื้นต้องเข้าใจ SMS?	277
บทบาทของพนักงานภาคพื้นใน 4 PILLARS ของ SMS.....	279
สรุป: พนักงานภาคพื้นคือ “สายพานความปลอดภัยของสายการบิน”	283
SMS สำหรับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน	284
ทำไมพนักงานต้อนรับต้องเข้าใจ SMS?	285
บทบาทของพนักงานต้อนรับใน 4 PILLARS ของ SMS	286
ทักษะสำคัญของพนักงานต้อนรับในยุค SMS.....	290
สรุป: พนักงานต้อนรับคือผู้จัดการความปลอดภัยภายใน CABIN.....	290
SMS สำหรับผู้บริหารสายการบิน	292
ทำไมผู้บริหารต้องเข้าใจ SMS?.....	293
บทบาทของผู้บริหารใน 4 PILLARS ของ SMS	294
ทักษะสำคัญของผู้บริหารในยุค SMS	296
สรุป: ผู้บริหารคือหัวใจของ SMS ทั้งองค์กร.....	297
SMS สำหรับ BACK OFFICE	299
ทำไม BACK OFFICE ต้องเข้าใจ SMS?	300

บทบาท BACK OFFICE ใน 4 PILLARS ของ SMS.....301

ทักษะสำคัญของ BACK OFFICE ใน SMS.....304

สรุป: BACK OFFICE คือ “เสาหลักสนับสนุนความปลอดภัยทั้งองค์กร”304

Chapter 6 Safety Intelligence Manual (Doc 10159)307

1. วัตถุประสงค์หลักของ DOC 10159308

2. โครงสร้างหลักของ MANUAL และเนื้อหาหลัก308

3. ประเด็นสำคัญและความหมายเชิงกลยุทธ์314

4. ความท้าทายและแนวทางปฏิบัติสำหรับการใช้งานจริง.....316

บทสรุป.....317

Chapter 7 กรอบโมเดลสำหรับทำความเข้าใจและ พัฒนา SMS319

SMS BARRIERS FRAMEWORK - เมื่อระบบถูกขวางไม่ให้เติบโต.. 321

HUMAN-TECHNICAL-ORGANIZATIONAL INTERACTION MODEL323

SYSTEM-BASED RISK EMERGENCE MODEL325

สรุปเชิงภาพรวม จาก โมเดลสู่การปฏิบัติในชีวิตจริงขององค์กรการบิน327

Chapter 8 บทส่งท้าย330

ความเสี่ยงเชิงรุก - ต้องจัดการก่อนเกิดเหตุ332

DATA-DRIVEN DECISION - ใช้ข้อมูลตัดสินใจ333

SAFETY CULTURE - ความปลอดภัยเป็นเรื่องของทุกคน333

REGULATORY COMPLIANCE - สอดคล้องกับมาตรฐานสากล.....
334

ป้องกัน HUMAN ERROR - ลดผลกระทบจากข้อผิดพลาดของมนุษย์
334

รายชื่อหนังสือ338

Glossary342

ประวัติผู้เขียน351

ระบบบริหารความปลอดภัยการบิน

ในโลกของการบิน ทุก ๆ การตัดสินใจบนเครื่องบิน หรือ แม้แต่ในสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการบิน ล้วนมีความเสี่ยงซ่อนอยู่ แม้ว่าเทคโนโลยีจะพัฒนาขึ้น เครื่องบินจะปลอดภัยขึ้น ระบบควบคุมการบินจะซับซ้อนขึ้น แต่ “ความเสี่ยง” ก็ยังคงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหายไปได้ทั้งหมด

Aviation Safety Management System หรือ SMS จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือหลักในการจัดการความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของอุตสาหกรรมการบินอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่แค่การป้องกันอุบัติเหตุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยที่เข้มแข็งและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

SMS จึงไม่ใช่เอกสารทางราชการหรือคู่มือที่มีไว้ให้คนอ่านเฉย ๆ แต่เป็น กรอบการทำงานเชิงระบบ ที่ช่วยให้องค์กรสามารถ

- ♦ ระบุความเสี่ยง (Risk Identification) - รับรู้ว่ากิจกรรมใดในสายการบินมีโอกาสเกิดปัญหาหรืออุบัติเหตุ
- ♦ ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง (Risk Assessment & Mitigation) - แยกความเสี่ยงตามความรุนแรงและโอกาสเกิด และวางมาตรการลดความเสี่ยง
- ♦ เฝ้าติดตามและปรับปรุง (Safety Assurance) - ตรวจสอบผลลัพธ์และปรับปรุงมาตรการอย่างต่อเนื่อง
- ♦ ส่งเสริมวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Promotion) - ให้ความรู้และสร้างความตระหนักในบุคลากรทุกระดับ

ความสำคัญของ SMS อยู่ตรงนี้: มันช่วยให้การบริหารความปลอดภัยไม่ใช่แค่ “การแก้ไขปัญหาหลังเกิดเหตุ” แต่เป็น การจัดการความเสี่ยงเชิงรุก เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการณ์ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นตั้งแต่แรก

ใครบ้างต้องเรียนรู้ SMS

การเรียนรู้ SMS ไม่ใช่แค่สำหรับนักบินหรือผู้บริหารสายการบิน แต่ ครอบคลุมทุกคนในอุตสาหกรรมการบิน ซึ่งสามารถแบ่งระดับความรู้ได้ดังนี้:

◆ ระดับ Top Management

ผู้บริหารสายการบิน, ฝ่ายบริหารท่าอากาศยาน, ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ ต้องเข้าใจ SMS ในระดับ กลยุทธ์และการกำกับดูแล สามารถกำหนดนโยบายความปลอดภัยและจัดสรรทรัพยากร

◆ ระดับ Operational Staff

นักบิน, พนักงานอำนวยความสะดวกบิน, เจ้าหน้าที่ควบคุมภาคพื้น, เจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุง ต้องเข้าใจ SMS ในระดับ การปฏิบัติและการรายงานความเสี่ยง รู้จักวิธีรายงานเหตุการณ์ ความผิดพลาด หรือความเสี่ยงต่อความปลอดภัย

◆ ระดับ Support & Other Personnel

ฝ่ายบริหาร, ฝ่ายบัญชี, ฝ่าย IT ฯลฯ ควรเข้าใจ หลักการพื้นฐานของ SMS และวัฒนธรรมความปลอดภัย เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการลดความเสี่ยง

การบังคับใช้ SMS

สำหรับสายการบินพาณิชย์และผู้ให้บริการด้านการบิน เช่น ท่าอากาศยานและผู้ควบคุมอากาศยาน SMS เป็น ข้อกำหนดบังคับตาม ICAO Annex 19 โดยหน่วยงานกำกับการบินของแต่ละประเทศ เช่น สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย หรือ Civil Aviation Authority of Thailand (CAAT) จะทำการตรวจสอบการปฏิบัติงานและการกำกับดูแลการบริหารความปลอดภัย (SMS) ของแต่ละองค์กร เป็นประจำ โดยใช้วิธี

- การตรวจประเมินความปลอดภัย (Audits)
- การติดตามผลการรายงานเหตุการณ์และความเสี่ยง
- การตรวจสอบมาตรการแก้ไขความเสี่ยงและ Safety Promotion

บทสรุป

SMS ไม่ใช่เรื่องเลือกได้หรือไม่เลือกได้อีกต่อไป แต่เป็นมาตรฐานสากลที่ทุกองค์กรการบินต้องนำไปใช้ การเรียนรู้และทำความเข้าใจ SMS ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงจนถึงบุคลากรภาคปฏิบัติ จะช่วยให้อุตสาหกรรมการบินไทย ลดความเสี่ยง เพิ่มความปลอดภัย และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

SMS คือ “เครื่องมือจัดการความปลอดภัยเชิงรุก” ที่ทุกคนในอุตสาหกรรมการบินต้องเข้าใจ และหน่วยงานกำกับการบินก็ต้องคอยตรวจสอบแต่ละองค์กรให้แน่ใจว่าทุกมาตรการทำงานได้จริงตามมาตรฐานกำกับ